

сметка и обличаха в легална форма и най-противонародните дела на цар Фердинанда. Вторите, неуправляващите политически партии, водеха безсмислени спорове помежду си, бореха се най-ожесточено едни срещу други, обезсилваха се взаимно, разединяваха силите на демокрацията и наливаха по този начин вода във воденицата на цар Фердинанда.

А политическите народни водачи? — За голямо съжаление българският народ се оказа лишен от такива в момента, когато най-много имаше нужда от тях. Тия, които през неговото царуване се титулуваха държавници и на които той даваше ласкателното име — велики държавни мъже, бяха много, но те не бяха истински държавници, а още по-малко истински народни водачи. Истински държавник е само онзи, който може да предвижда, защото да управляваш — това значи да предвиждаш. Онзи, който се нагърбва с тази щеславна, но трудна задача, онзи, който често със цената на най-низки и престъпни дори средства се стреми да заеме място близо до държавното кормило, той трябва да съзнава, да има най-ясна представа за нуждите и силите на своя народ, той трябва да може с окото на ясновидец да прозира в бъдещето, да предвижда това, което носи утрешният ден. Но само това не стига. Той трябва да обладава достатъчно сила и борческа мощ, за да може да изпълни доблестно ролята на истинския народен водач. Той трябва да може с открито чело, без мисъл за дезертиране, да каже на народа си и не само да каже, но и да изпълни думите на великия Жорес: „Аз ще бъда в първите редове между вас в деня на сериозните и решителни сражения“. С други думи политическият вожд на един народ, на една класа, на една партия, трябва да бъде